

**LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ
GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 8⁵, 9, 9³, 9⁴, 9⁹, 9¹⁰, 9¹¹, 17 IR 26
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 8⁵, 9, 9³, 9⁴, 9⁹, 9¹⁰, 9¹¹, 17 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslai:

1) įteisinti informacijos dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, elektroninio pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti, nurodymą ant kaitinamojo tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių pakelių bei elektroninių cigarečių ir jų pildyklių informaciniame lapelyje. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodomi 2024 m. Lietuvoje įsteigtos Nacionalinės metimo rūkyti pagalbos linijos (toliau – Linija) rekvizitai, siekiant didinti Linijos žinomumą, paskatinti naudotis nemokamomis metimo rūkyti pagalbos paslaugomis ir mažinti nuo nikotino priklausomų asmenų skaičių Lietuvoje;

2) Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme (toliau – Tabako kontrolės įstatymas) nurodyti Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (toliau – NTAKD) atliekamas administracines paslaugas, susijusias su tabako gaminių gamintojų ir importuotojų per Europos Komisijos sukurtą bendrąjį registravimo portalą EU-CEG (toliau – EU-CEG portalas) teikiamais tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių pranešimais ar informacija (toliau kartu – pranešimai), už kuriuos iš tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų numatoma imti valstybės rinkliavą; numatyti 20 darbo dienų terminą nuo pranešimo gavimo dienos, per kurį NTAKD įvertina pranešime pateiktos informacijos apie gaminių atitiktį Tabako kontrolės įstatymo reikalavimams ir paskelbia šią informaciją savo interneto svetainėje (kartu numatant 10 darbo dienų terminą ūkio subjektams trūkumams pašalinti, kuris nėra įskaitomas į anksčiau paminėtą 20 darbo dienų terminą); įtvirtinti vienodą 6 mėnesių terminą visiems tabako gaminiams ir su jais susijusiems gaminiams nuo informacijos pateikimo EU-CEG portale iki gaminio pateikimo į rinką;

3) patikslinti informacijos, nurodomos tabako gaminių ir susijusių gaminių mažmeninės prekybos vietose nuostatas, ir numatyti, kad šalia esamos informacijos (įspėjimų) apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo poveikį sveikatai turi būti nurodyta informacija, kur galima rasti daugiau informacijos apie tabako žalą ir pagalbą metantiesiems rūkyti. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodoma Linija, siekiant platesnės informacijos apie Liniją ir jos teikiamas paslaugas sklaidos.

Įstatymo projektu siekiama įgyvendinti Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. 336 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų plano patvirtinimo“ (toliau – ND planas), 2.1 uždavinio 5 priemonę „Siekiant paskatinti gyventojus atsisakyti tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių ir tabako pakaitalų vartojimo ir didinti informuotumą apie nacionalinės metimo rūkyti pagalbos telefoninės linijos teikiamas konsultacijas, patobulinti tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių ir tabako pakaitalų ženklinį, nurodant ant šių gaminių pakuočių informaciją apie nacionalinę metimo rūkyti pagalbos telefoninę liniją“ (R-2-1-5-1 rodiklis „Parengtų ir patvirtintų įstatymo pataisų dėl tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių ir tabako pakaitalų ženklinimo skaičius – 1, įvykdymo terminas – 2025 m., vykdytojai – Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), NTAKD).

Remiantis *Special Eurobarometer 539* (2023) „Europiečių požiūris į tabako ir susijusius

gaminiais“¹ duomenimis, Lietuvos gyventojai žymiai dažniau nei vidutiniškai Europos Sąjungoje mesdami rūkyti nepasitelkia jokios metimo rūkyti pagalbos (Lietuvoje – 21 proc. apklaustų respondentų, 27 Europos Sąjungos šalyse – 15 proc.). Tik 2 proc. šio tyrimo respondentų Lietuvoje pažymėjo, kad siekdami mesti rūkyti pasitelkė medicinos pagalbą arba metimo rūkyti pagalbos liniją. Šie tyrimo rezultatai rodo didelį poreikį motyvuoti ir šviesti Lietuvos gyventojus apie metimo rūkyti poreikį, naudą sveikatai, sveiko gyvenimo trukmės ilginimui, priešlaikinio mirtingumo mažinimui bei Lietuvoje prieinamą nemokamą metimo rūkyti pagalbą (įskaitant ir Linijos teikiamą), į kurios plėtrą valstybė investuoja.

Vilniaus universiteto atlikto tyrimo „Ekonominio poveikio priemonės rūkymo prevencijoje“² duomenimis, pagal 2020 m. reprezentatyvią apklausą, skirtą Lietuvos gyventojų požiūriui įvertinti, siekiant mažinti rūkymo paplitimą visuomenėje, 70 proc. rūkančiųjų ir 75 proc. nerūkančiųjų kaip pirmąją priemonę pasirinko nemokamą telefono liniją metantiesiems rūkyti. Pažymėtina, kad labiausiai šiai priemonei pritarė ir 15–25 m. amžiaus respondentai. Taigi Vilniaus universiteto tyrimo duomenys liudija didelį Linijos potencialą, siekiant mažinti rūkymo paplitimą Lietuvos visuomenėje. Įstatymo projektu siūlomos priemonės ženkliai prisidėtų prie Lietuvos gyventojų informavimo apie Liniją ir jos nemokamai teikiamas metimo rūkyti pagalbos paslaugas.

Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) duomenimis (2022), Linijos nuoroda privaloma ant tabako gaminių ir (arba) su jais susijusių gaminių pakuočių 51 pasaulio, 18 Europos Sąjungos šalių (Austrija, Belgija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Danija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Airija, Italija, Latvija, Malta, Olandija, Lenkija, Portugalija, Slovakija, Slovėnija).

NTAKD yra atsakinga nacionalinė institucija, kuriai tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojai ir importuotojai pagal 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (toliau – Tabako produktų direktyva), 5 ir 20 straipsnių nuostatas teikia pranešimus į EU-CEG portalą apie Lietuvos rinkai skirtus tabako gaminius ir su tabako gaminiais susijusius gaminius.

Tabako produktų direktyvos nuostatos yra perkeltos į Tabako kontrolės įstatymą. Pagal Tabako produktų direktyvos 5 straipsnio 8 dalį, 20 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali imti iš gamintojų ir importuotojų proporcingus mokesčius už joms pateikiamos informacijos gavimą, saugojimą, tvarkymą ir analizę. NTAKD duomenimis, nemažai Europos Sąjungos valstybių narių tokius mokesčius yra nusistačiusios, ir subjektai, kurie teikia informaciją į EU-CEG portalą, prieš pateikdami pranešimą, turi sumokėti nustatyto dydžio mokestį.

NTAKD, vykdydamas Tabako kontrolės įstatyme numatytas pareigas, patiria išlaidas, kurios galėtų būti valstybės rinkliavos objektas, t. y. galėtų būti imama valstybės rinkliava už pagal Tabako kontrolės įstatymo 9, 9³, 9¹⁰, 9¹¹ straipsnius NTAKD teikiamas administracines paslaugas, susijusias su į EU-CEG portalą pateiktų pranešimų administravimu – pateiktos informacijos saugojimu, tvarkymu ir analize. Saugojimas – tai pranešimų informacijos laikymas duomenų bazėje (sukurtoje posistemėje), kad duomenys būtų prieinami ilgesnį laiką. Tvarkymas – tai techniniai ir administraciniai veiksmai, kuriais duomenys paruošiami tolesnei analizei – duomenų gavimas iš EU-CEG portalo, pranešimo būsenos vertinimas (naujas ar atnaujintas (patikslintas), klasifikavimas pagal kategorijas (pvz., pareiškėjo pavadinimas, gaminio tipas), tikrinimas, ar pateikta visa reikalinga informacija apie gaminį, įkėlimas po analizės į NTAKD sukurtą sistemą. Analizė – pareiškėjo pateiktos informacijos vertinimas siekiant nustatyti gaminio, apie kurį pateiktas EU-CEG pranešimas, atitiktį Tabako kontrolės įstatymo reikalavimams, ir priimti sprendimus dėl galimybės konkrečių gaminių pateikti Lietuvos rinkai. Tai neprieštarautų ir Tabako produktų direktyvos 5 straipsnio 8 dalies nuostatomis, pagal kurias valstybės narės gali imti iš tabako gaminių gamintojų ir importuotojų proporcingus mokesčius už joms pagal Tabako produktų direktyvos 5 straipsnį pateikiamos informacijos gavimą, saugojimą, tvarkymą ir analizę, bei 20 straipsnio 2 dalies ketvirtosios pastraipos nuostatomis, pagal kurias valstybės narės gali imti iš elektroninių cigarečių gamintojų ir importuotojų proporcingus mokesčius už joms pateikiamos

¹ [Attitudes of Europeans towards tobacco and related products - June 2024 - - Eurobarometer survey](#)

² https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/Komisijos%20ir%20darbo%20grup%C4%97s/VSSF/2018/2018_m_projektu_aprasymai/EKONOMI_NIO_POVEIKIO_PRIEMONES_RUKYMO_PREVENCIJOJE_Galutine_ataskaita_2021.pdf

informacijos gavimą, saugojimą, tvarkymą ir analizę.

Iki 2023 m. gruodžio 31 d. EU-CEG portale informaciją apie Lietuvos rinkai skirtus gaminius buvo pateikę 124 tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių gamintojai ir importuotojai bei 982 elektroninių cigarečių ir jų pildyklių gamintojai ir importuotojai. Iki 2024 m. gruodžio 23 d. – 149 tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių gamintojai ir importuotojai, 1111 el. cigarečių ir jų pildyklių gamintojų ir importuotojų. Kai įsigaliojo Tabako kontrolės įstatymo nuostatos, draudžiančios Lietuvos rinkai tiekti elektronines cigaretes ir jų pildykles, jeigu jose esančio skysčio sudėtyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako kvapą ir (ar) skonį, iš EU-CEG portalo nuo 2022 m. liepos 1 d. iki 2024 m. sausio 1 d. NTAKD pašalino 33 794 pranešimus apie gaminius, skirtus Lietuvos rinkai, kurie neatitinka minėto įstatymo reikalavimų. 2024 m. gruodžio pabaigoje EU-CEG portale apie elektronines cigaretes ir jų pildykles buvo pateikta 10 621 pranešimas, apie tabako gaminius, rūkomuosius žolinius gaminius – 2772 pranešimai. NTAKD patiria dideles laiko ir žmogiškųjų išteklių sąnaudas administruodamas minėtus pranešimus. Įstatymo projektu siekiama įteisinti valstybės rinkliavą už NTAKD atliekamus administracinius veiksmus, susijusius su tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių pranešimų administravimu, užtikrinti rinkoje esančių gaminių atitiktį pranešimuose deklaruojamai informacijai ir Tabako kontrolės įstatyme nustatytiems reikalavimams.

Panaši apmokėjimo sistema yra sukurta kitose šalyse, kur taikomas rinkliavos modelis už tabako gaminių ir susijusių gaminių pranešimų gavimą, saugojimą, tvarkymą ir analizę (pvz., tokia rinkliava Latvijoje siekia 125,50 euro, Suomijoje – 150 eurų, o Belgijoje – 200 eurų).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto rengėjai – SAM ir NTAKD.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Tabako kontrolės įstatymo 8³ straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos reikalauja ant kiekvieno rūkomojo tabako gaminių vienetinio pakelio ir ant bet kokios jų išorinės pakuotės pateikti kombinuotus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai. Galiojančiose įstatymo nuostatose dėl rūkomojo tabako gaminių vienetinio pakelio jau dabar nurodoma, kad kombinuotieji įspėjimai apie galimą žalą sveikatai turi apimti ir informaciją dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, elektroninio pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti (šis reikalavimas nustatytas perkėlus Tabako produktų direktyvos 10 straipsnio 1 dalies b punktą). Kitiems gaminiams – bedūmiams tabako gaminiams, rūkomiesiems žoliniams gaminiams, elektroninėms cigaretėms ir jų pildyklėms – tokie reikalavimai nėra numatyti.

Tabako kontrolės įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje yra nurodyta, kad mažmeninės prekybos vietose Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka privalo būti pateikta tik informacija (įspėjimai) apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo poveikį sveikatai ir apie draudimą parduoti tabako gaminius asmenims iki 18 metų.

Tabako kontrolės įstatymas nenumato pareigos tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojams ir importuotojams mokėti valstybės rinkliavos už jų į EU-CEG portalą pateiktų pranešimų administravimo paslaugas, kurios yra NTAKD atliekamos, bet nėra aiškiai įvardijamos Tabako kontrolės įstatyme.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siekiama:

1) įteisinti informacijos dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, elektroninio pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti, nurodymą ant kaitinamojo tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių pakelių bei elektroninių cigarečių ir jų pildyklių informaciniame lapelyje. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodomi Linijos rekvizitai, taip siekiant didinti Linijos numerio bei internetinės svetainės sklaidą ir žinomumą, skambučių į Liniją skaičių, paskatinti naudotis visuotinėmis

namokamomis metimo rūkyti pagalbos paslaugomis, kurios leistų gerinti metimo rūkyti rezultatyvumą bei mažinti priklausomybės nuo nikotino paplitimą bei rūkymo sukeltą sveikatos, socialinę ir ekonominę žalą. Vadovaujantis PSO Tabako kontrolės pagrindų konvencijos 11 straipsniu ir jo įgyvendinimo gairėmis, rekomenduojama šalims, kurios turi Liniją, ją reklamuoti kartu su grafiniais įspėjimais ant cigarečių pakuočių.

Tyrimai rodo³, kad reklamuojant Liniją ant cigarečių pakuočių kartu su grafiniais vaizdiniais įspėjimais apie pavojų sveikatai gali atsirasti sinerginis poveikis, galintis padidinti žinias apie Liniją, ketinimą mesti rūkyti, įspėjimų apie pavojaus sveikatai suvokimą ir skambučių į Liniją skaičių.

Australijos pavyzdys rodo⁴, kai 2006 m. Australijoje buvo įvesti nauji grafiniai įspėjimai ant cigarečių pakuočių ir nurodytas Linijos numeris, skambučių skaičius į Liniją padvigubėjo. Olandijos pavyzdys⁵ taip pat patvirtina skambučių į Liniją daugėjimo efektą, kai kartu su grafiniais vaizdiniais įspėjimais apie pavojų sveikatai nurodoma Linija. Kanados patirtis⁶ nurodyti Liniją ant naujų tabako pakuočių su įspėjimaisiais užrašais apie pavojų sveikatai liudija, kad ši priemonė padidina priklausomybės gydymo pasiekiamumą, padeda sumažinti su tabako gaminių vartojimu susijusią nelygybę, nes pagerina metimo rūkyti pagalbos paslaugų pasiekiamumą jauniems vyrams ir vidurinių ar žemesnį išsilavinimą turintiems asmenims;

2) Tabako kontrolės įstatyme nurodyti NTAKD atliekamas administracines paslaugas, susijusias su tabako gaminių gamintojų ir importuotojų per EU-CEG portalą teikiamais gaminių pranešimais, už kurias iš tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų bus siekiama imti valstybės rinkliavą; numatyti 20 darbo dienų terminą nuo pranešimo gavimo dienos, per kurį NTAKD įvertina pranešime pateiktos informacijos apie gaminių atitiktį Tabako kontrolės įstatymo reikalavimams ir paskelbia šią informaciją savo interneto svetainėje (kartu numatant 10 darbo dienų terminą ūkio subjektams trūkumams pašalinti, kuris nėra įskaitomas į anksčiau paminėtą 20 darbo dienų terminą); įtvirtinti vienodą 6 mėnesių terminą visiems tabako gaminiams ir su jais susijusiems gaminiams nuo informacijos pateikimo EU-CEG portale iki gaminio pateikimo į rinką.

Šiuo metu Tabako kontrolės įstatymas nenumato vienodo termino, todėl skirtingiems gaminiams gali būti taikomi nevienodi reikalavimai, o tai sudaro prielaidas nelygioms konkurencinėms sąlygoms bei gali kelti teisinį neaiškumą. Vienodo 6 mėnesių termino įtvirtinimas gaminiams sukurtų vienodas konkurencines sąlygas visiems ūkio subjektams, nepriklausomai nuo gaminio tipo, užtikrintų didesnę teisinę aiškumą ir nuspėjamumą tiek institucijoms, tiek verslui. Tai taip pat leistų gamintojams ir platintojams tinkamai suplanuoti gaminio pateikimą į rinką, ženklavimo parengimą, logistikos ir rinkodaros planavimą bei atitikties galiojantiems teisės aktams užtikrinimą, taip pat palengvintų institucijų priežiūros ir kontrolės veiksmus, kadangi suvienodintas procesas yra paprasčiau administruojamas ir vertinamas. Tokio reglamentavimo tikslas – užtikrinti aiškų, skaidrų ir vienodą visų tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių informacijos vertinimo ir rinkos prieigos procesą.

Taip būtų optimizuotas (sumažintas) pranešimų teikimo į EU-CEG portalą srautas (šiuo metu EU-CEG sistemoje deklaruotas tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių pranešimų kiekis neatitinka realios situacijos rinkoje, nesant mokesčio ūkio subjektai neribotai teikia pranešimus į EU-CEG sistemą ir nebūtinai per EU-CEG sistemą deklaruoti gaminiai pasiekia Lietuvos rinką), užtikrinta rinkoje esančių gaminių atitiktis pranešime deklaruojamai informacijai ir Tabako kontrolės įstatyme nustatytiems reikalavimams bei užtikrinta, kad už NTAKD teikiamas pranešimų administravimo paslaugas būtų atlyginta ir surinktos įplaukos į valstybės biudžetą. Siūlomas teisinis reglamentavimas sudarys prielaidas veiksmingai rinkos priežiūrai, kadangi priežiūros institucijos (ne tik NTAKD), matydamos pranešimą apie gaminius, kuriuos yra leidžiama teikti rinkai, galės efektyviau naudoti savo resursus, atlikdamos patikrinimus bei šalindamos iš rinkos gaminius, kurie neatitinka Tabako kontrolės įstatymo reikalavimų. Iki Įstatymo įsigaliojimo į EU-CEG sistemą

³<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8625675/>

⁴<https://tobaccocontrol.bmj.com/content/18/3/235>

⁵<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12432169/>

⁶<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0091743515002893>

pateiktiems pranešimams ir į rinką pateiktiems gaminiams (apie kuriuos paskelbta NTAKD interneto svetainėje) šis teisinis reguliavimas nebus taikomas, tačiau gaminiai, pateikti į rinką, turi atitikti galiojančius Tabako kontrolės įstatymo reikalavimus;

3) patikslinti informacijos, nurodomos tabako gaminių ir susijusių gaminių mažmeninės prekybos vietose (pvz., prie kasų) nuostatas ir numatyti, kad šalia esamos informacijos (įspėjimų) apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo poveikį sveikatai turi būti nurodyta informacija, kur galima rasti daugiau informacijos apie tabako žalą ir pagalbą metantiems rūkyti. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodoma Linija. Šiuo pakeitimu siekiama informacijos apie Liniją ir jos teikiamas paslaugas sklaidos (atsirastų dar viena svarbi Linijos viešinimo vieta, kurioje dažnai lankosi ir informaciją apie Liniją galėtų pamatyti dideli gyventojų srautai).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymo įgyvendinimas teigiamai atsilieps Tabako kontrolės įstatymo reikalavimų besilaikančių ūkio subjektų verslo sąlygoms ir plėtrai, nes dėl teisės pažeidimų arba nesaugių, neatitinkančių Tabako kontrolės įstatyme numatytų reikalavimų tabako gaminių bei elektroninių cigarečių žalos gali patirti ne tik vartotojai, bet ir ūkio subjektai dėl nesąžiningos konkurencinės kovos.

Kadangi ūkio subjektams nesikeis pranešime nurodytos informacijos pateikimo būdas bei informacijos pateikimo į EU-CEG portalą apimtys, įstatymo projektu siūlomos nuostatos administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų nesukels.

Siekiant suteikti laiko ūkio subjektams prisitaikyti prie naujojo tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių ženklinimo reglamentavimo, numatytas pereinamasis 6 mėnesių laikotarpis. Iki 2026 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos rinkai pateikti tabako gaminiai ir su tabako gaminiiais susiję gaminiai, kurie neatitinka šiuo įstatymu pakeistų Tabako kontrolės įstatymo 8⁵ straipsnio 1 dalies, 9⁴ straipsnio 1 dalies 6 punkto, 9⁹ straipsnio 1 dalies numatytų reikalavimų, Lietuvos Respublikos rinkoje gali būti ne ilgiau kaip iki 2026 m. lapkričio 1 d.

Dėl naujojo tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių ženklinimo reglamentavimo parengta ir su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija suderinta Teisės aktu sukeltamų arba teisės akto projekto galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas atitinka strateginio lygmens planavimo dokumentus.

Įstatymo projektu siekiama įgyvendinti ND plano 2.1 uždavinio 5 priemonę.

Įstatymo projekto priėmimas (Linijos nurodymas ant gaminių pakuočių ir mažmeninės prekybos vietose), siekiant platesnio Linijos viešinimo ir aktyvesnio naudojimosi Linijos paslaugomis, prisideda prie ND plano 2.1 uždavinio 4 priemonės „Siekiant mažinti tabako gaminių ir elektroninių cigarečių vartojimo ir priklausomybės nuo nikotino paplitimą, didinti metimo rūkyti pagalbos paslaugų įvairovę ir prieinamumą, įsteigti nacionalinę metimo rūkyti pagalbos telefoninę liniją ir teikti nemokamas kvalifikuotas metimo rūkyti konsultacijas Lietuvos gyventojams“ įgyvendinimo ir numatyto R-2-1-4-1 rodiklio „Linijos pagalba suteiktų konsultacijų skaičius“ reikšmių (2720 – 2025 m., 3440 – 2026 m.) pasiekimo.

Įstatymo priėmimas taip pat svarbus siekiant 2022–2030 metų Lietuvos Respublikos

sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 66 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos patvirtinimo“, pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-02 „Stiprinti gyventojų psichikos sveikatą bei plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksmų kontrolę ir vartojimo prevenciją“ rodiklio „Lietuvos gyventojų, nurodžiusių, kad sėkmingai metė rūkyti, dalis nuo mėginusių mesti rūkyti“ (pradinė rodiklio reikšmė – 38,3 (2021), siekiamos rodiklio reikšmės – 41,7 (2025 m.) ir 46 (2030 m.).

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus Įstatymo projektą, reikės parengti:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 200 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymą“ pakeitimo projektą;

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 21 d. nutarimo Nr. 74 „Dėl Tabako gaminių, elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių, naujoviškų tabako gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų pranešimų apie tabako gaminių sudedamąsias dalis ir išsiskiriančias medžiagas, elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, naujoviškus tabako gaminius pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

4) Lietuvos Respublikos ūkio (dabar ekonomikos ir inovacijų) ministro 2015 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4-609 „Dėl Informacijos, susijusios su metimu rūkyti, turinio, jos pateikimo tvarkos ir vaizdinių išpėjų rinkinių, pateikiamų ant tabako gaminių vienetinio pakelio ir ant bet kokios jų išorinės pakuotės, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

5) Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus 2023 m. spalio 12 d. įsakymo Nr. T1-87 „Dėl Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų pateiktų pranešimų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

6) Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. T1-350 „Dėl Lietuvos Respublikos rinkai teikiamų rūkomųjų žolinių gaminių gamybai naudotų visų sudedamųjų dalių ir jų kiekių sąrašo teikimo aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Prognozuojama, kad elektroninio įrankio, leidžiančio identifikuoti sumokėtą valstybės rinkliavą, sukūrimas pareikalautų apie 65 tūkst. eurų, o šio įrankio priežiūrai reikėtų 12,5 tūkst. eurų per metus. Taip pat reikės 28,3 tūkst. eurų kasmet vieno NTAKD Licencijų skyriaus darbuotojo etato (vyriausiojo specialisto), kuris vertintų pranešimuose pateiktą informaciją apie tabako gaminių bei susijusių gaminių sudėtį ir administruotų valstybės rinkliavos sumokėjimą, atliktų veiksmus, reikalingus minėto elektroninio įrankio pritaikymui prie EU-CEG sistemos ir modernizavimui, darbo užmokesčiui.

Preliminariais skaičiavimais, valstybės rinkliava galėtų sudaryti 140 eurų už kiekvieną naują ar atnaujintą tabako gaminių ir su tabako gaminiiais susijusių gaminių pranešimo pateikimą į EU-CEG portalą. 2024 metais buvo pateikta 2572 pranešimai apie elektronines cigaretes ir 382 pranešimai apie tabako gaminius (iš viso – 2954 pranešimai). Jei pranešimų skaičius išliktų nepakitęs, surinkta metinė valstybės rinkliavos suma galėtų sudaryti apie 413 560 eurų, jei pranešimų skaičius sumažėtų trečdaliu, metinė valstybės rinkliavos suma sudarytų apie 275 706 eurus. Galutinis į valstybės biudžetą surenkamų įplaukų dydis gali svyruoti priklausomai nuo gamintojų ir importuotojų reagavimo į valstybės rinkliavos įvedimą už pranešimų pateikimą į EU-CEG portalą bei jiems įvertinus sąlygą, kad mokestis nebus grąžinamas, jei įvertinus pranešimą paaiškės, kad gaminyje nėra tinkamas teikti Lietuvos rinkai.

Įplaukos iš valstybės rinkliavos gali didinti įplaukas į Gynybos fondą.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai projekto žodžiai: „gaminių ženklavimas“, „informacija dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, elektroninio pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti“, „informacija apie tabako žalą ir pagalbą metantiems rūkyti“, „pranešimas apie gaminį“, „EU-CEG portalas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektas yra susijęs su techninėmis specifikacijomis, jis turi būti pateiktas notifikuoti Europos Komisijai ir Pasaulio prekybos organizacijai kaip nacionalinės teisės aktas, nustatantis techninį reglamentavimą. Notifikavimas vykdomas pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles, teikimo tvarka ir ją įgyvendinančio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ nuostatas. Įstatymo projekto priėmimas turės būti atidėtas trims mėnesiams, kad Europos Komisija ir kitos valstybės narės turėtų galimybę tinkamai susipažinti su siūlomu reglamentavimu ir prireikus pateikti nuomonę.